

ENTI RREGULLATOR I UJIT

SHOQËRIA AKSIONARE UK VORË

ANALIZA E HUMBJEVE TË UJIT PËR VITIN 2022

Tiranë, 2023

Bilanci i Ujit

Analiza e Humbjeve të Ujit për Sh.a UK Vorë

I. Të Përgjithshme mbi Hartimin e Bilancit të Ujit për të gjithë Sektorin e UK

ERRU harton çdo vit Raportin e Bilancit të Ujit për shoqëritë që operojnë në Sektorin Ujësjiellës - Kanalizime. Ky raport merr një rëndësi të veçantë për një menaxhim racional të sektorit sepse trajton në mënyrë të veçantë treguesin e Ujit Pa të Ardhura, pra humbjet e ujit. Treguesi UPA lidhet ngushtësisht më cilësinë e shërbimeve që shoqëritë i ofrojnë konsumatorëve si edhe më qëndrueshmërinë financiare të tyre.

Organizimi i ri i shoqërive në 15 shoqëri rajonale në sektorin UK ka sjellë nevojën për një strukturim të ri të analizës mbi UPA dhe "Bilancin e Ujit" në tërësi. Analiza e humbjeve të ujit për çdo shoqëri rajonale kryhet duke analizuar fillimisht Bilancin e Ujit më vete për çdo njësi (ish shoqëri UK) nën administrimin e shoqërisë rajonale të krijuar dhe më pas analiza behet në mënyrë të integruar për shoqërinë rajonale në tërësi. Kjo qasje mundëson vënien në pah të problematikave individuale të çdo njësie të cilat duhet të kihet parasysh në të ardhmen për zgjidhjen apo përmirësimin e tyre.

Kjo qasje i vjen në ndihmë çdo shoqërie rajonale duke i mundësuar asaj që nëpërmjet analizës së komponentëve përbërës të Bilancit të Ujit, për çdo njësi dhe në tërësinë e shoqërisë rajonale, të njihet në mënyrë analitike me nivelin e humbjeve (UPA), të nën komponentëve të saj, arsyet e veçanta të nivelit të lartë të humbjeve të ujit, nevojën dhe mënyrën e monitorimit të humbjeve, problematikat e faturimit më matje dhe aforfe, si dhe rekomandimet që ERRU jep për çdo shoqëri UK për të realizuar përmirësimet e nevojshme gjatë aktivitetit të tyre.

"Bilanci i Ujit" si një instrument mjaft i rëndësishëm në përmirësimin e treguesit kryesor të performancës UPA, duhet të hartohet më të dhëna sa më të sakta pasi hapat që do të ndërmerren për reduktimin e tij lidhen ngushtësisht edhe më qëndrueshmërinë financiare të shoqërisë. ***Në këtë kuadër shoqëritë duhet të rrisin kujdesin dhe angazhimin e tyre për të patur të dhëna sa më të plota dhe të sakta, që aktualisht përbën një problem serioz të besueshmërisë së tyre.***

Si model i hartimit të Bilancit të Ujit përdoret ai i IWA (Shoqërisë Ndërkombëtare të Ujësjiellësve). Duke patur parasysh gjendjen teknike të sistemeve të FU, mungesën e matësve në burim, si dhe mungesën e organizimit të rrjeteve shpërndarëse bazuar në konceptin e Zonave më Matje të Pavarura (DMA-të) dhe në përgjithësi mangësitë në mjetet dhe metodat e monitorimit të konsumit, është vendosur që si metodologji e llogaritjes së nën komponentëve të Bilancit të Ujit të përdoret ajo nga "lart-poshtë" (top-down). Në këtë metodë hartimi të bilancit të ujit fokusi është llogaritja e humbjeve totale duke filluar nga përcaktimi i humbjeve të dukshme, dhe më tej të humbjeve reale.

Sa më sipër, analiza e humbjeve të ujit për vitin 2022, për të gjitha shoqëritë të cilat janë riorganizuar në shoqëri rajonale është kryer sipas përshkrimit të mësipërm, ndërsa për shoqëritë UK Tiranë, Vorë dhe Kamëz analiza është kryer më vehte pasi këto shoqëri nuk janë riorganizuar ende.

II. Analiza e Uji Pa të Ardhura (UPA) për Shoqërinë UK Vorë

Shoqëria UK Vorë ka nën juridiksion 19,371 banorë ndërsa mbulimi me shërbimin e FU ofrohet për 56.4 % e tyre. Prodhimi vjetor raportohet në sasinë 1,913,000 m³ ujë, nga të cilët **93.6 % e sasisë së prodhuar vlerësohet** dhe vetëm 6.4 % matet.

Të dhëna të përgjithshme në lidhje me popullsinë e shërbyer, konsumin për banor me matje dhe pa matje për zonën e shërbimit të Sha UK Vorë, jepen në tabelën 1.

Nga të dhënat e Tabelës 1 nuk konstatohen probleme serioze me faturimin aforfe megjithatë shoqëria duhet të kryej verifikimet e duhura lidhur me volumet e faturuara, numrin e lidhjeve, numrin e banorëve etj. pasi dihet që konsumi mesatar për banor për këtë lloj faturimi, referuar VKM nr.102, datë 16.03.1992 duhet të jetë 150 litra në ditë për banor.

Tabela Nr. 1, Konsumi i Faturuar për Konsumatorët Familjare me Matje dhe Aforfe

Shoqëria UK	Popullsia* me Shërbim	Konsumi Total (në m3)	Konsumi i Matur (në m3)	Konsumi i Pamatur (në m3)	Nr. Lidhjeve Me Matës	Nr. Lidhjeve Pa matës	Konsumi i Matur	Konsumi Aforfe	Konsumi Total
							(l/ditë, banor)		
Vorë	10,924	436,700	288,000	148,700	3,588	1,092	94.2	159.8	109.5

Referuar tendencës së rritjes së vazhdueshme të kërkesës për ujë, si dhe problematikat e pritshme të rezervave ujore për shkak të ndryshimeve klimatike, duhet bërë një vlerësim i këtyre rezervave në krahasim me plotësimin e kërkesës për ujë, të paktën asaj aktuale. Për këtë qëllim në tabelën 2, krahas volumit të ujit të prodhuar dhe konsumit për popullsinë e shërbyer jepen dhe burimet ujore respektivë dhe kapacitetet e tyre.

Tabela Nr. 2 Konsumi i Faturuar për Konsumatorët Familjare dhe Disponibiliteti i Burimeve

Shoqëria UK	Popullsia* e Shërbyer	Uji i Prodhuar qe futet ne sistem	Konsumi Total i Matur dhe Aforfe	Popullsia e Regjistruar ne Zonën e Shërbimit	Kapaciteti i Burimeve	Sasia e Disponueshme e Ujit	Diferenca ne Plotësimin e Kërkesës
		(në m3)	(l/ditë, banor)		(ne m3/vit)	(l/dite, banor)	(l/dite, banor)
UK Vorë	10,924	1,913,000	109.5	19,371	9,417,600	1,332	1,222

* Popullsia në juridiksion u korrigjua duke u bazuar në të dhënat e INSTAT-it të publikuara në rang qarku në Janar të vitit 2023 ndërsa për popullsinë në shërbim si bazë për llogaritje shërbeu mbulimi me shërbim i raportuar nga vetë shoqëritë UK.

Nga tabela 2, shihet qartë së shoqëria UK Vorë ka burime të mjaftueshme ujore për plotësimin e kërkesës për ujë, për popullsinë totale të regjistruar në zonën e saj të shërbimit. Në fokusin e shoqërisë duhet të jetë mbrojtja e burimeve nëpërmjet shfrytëzimit me efikasitet të burimeve ujore të disponueshme, duke u bazuar në kërkesën për ujë si dhe reduktimin e humbjeve ujit (69.99%), për të arritur objektivin e ofrimit të shërbimeve të FU konsumatorëve me cilësi të lartë, me kohëzgjatje FU 24/7” për të gjithë.

II.1 UPA për Ish Shoqërinë UK Vorë

Faturimi Total në nivel të pakënaqshëm(30.01%) bën të mundur që **“Uji Pa të Ardhuara”, në nivelin 69.99% e prodhimit**, të rezultojë në nivele mjaft të larte e të pa tolerueshëm.

Shoqëria UK Vorë ka në administrim 5,271 lidhje me ujin, prej së cilave 4,179 lidhje faturohen me matje dhe pjesa e tjetër aforfe.

Rrjeti shpërndarës i furnizimit me ujë nuk është i organizuar në zona të pavarura me matje (DMA) e për pasojë është i vështirë monitorimi i humbjeve të ujit në zonën e shërbimit, si dhe ndërtimin i strategjisë për zvogëlimin e tyre.

Në Tabelën 3 paraqiten komponentët përbërës të Bilancit të Ujit për ish shoqërinë UK Vorë.

Tabela 3. Bilanci i Ujit për Shoqërinë UK Vorë – Viti 2022

Emërtimi	Viti 2022	Ndaj Ujit të Prodhuar (në%)
Volumi i ujit të prodhuar që futet në sistem	1,913,000	100.00%
Konsumi i ujit të faturuar i matur	425,000	22.22%
Konsum i ujit të faturuar i pa matur	149,000	7.79%
Faturimi Total	574,000	30.01%
Konsumi i Autorizuar i Pa faturuar	20,943	1.09%
Humbjet e ujit nga lidhjet e paligjshme në linjën e transmetimit	200,000	10.45%
Humbjet e ujit nga lidhjeve e paligjshme në rrjetin shpërndarës	272,170	14.23%
Humbjet e ujit nga pasaktësi në matjen e ujit, nën faturim etj.	173,757	9.08%
Humbjet e Dukshme (Administrative)	645,927	33.77%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në linjat e transmetimit	167,820	8.77%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në stacionin e pompave, burim.	95,126	4.97%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet dhe kapërderdhjet në depot e ujit	57,390	3.00%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në rrjetin e shpërndarjes	337,014	17.62%
Humbjet e ujit nga riparimet në linjat e sistemit të Ujësjellësit	14,780	0.77%
Humbjet Reale (Teknike)	672,130	35.13%
Humbjet Totale (Reale dhe të Dukshme)	1,318,057	68.90%
UJI PA TË ARDHURA	1,339,000	69.99%

Komente :

- UPA në nivelin 69.99 % të prodhimit vjetor, konsiderohet mjaft i lartë dhe i pa pranueshëm. Gjithsesi, vërtetësia e nivelit të UPA duhet verifikuar në terren duke u nisur nga të dhënat mbi prodhimin, lidhjet e ligjshme dhe të paligjshme, gjendja teknike e rrjetit.
- Vlerësimi dhe analiza e humbjeve nuk kryhet në mënyrë të vazhdueshme dhe në zona të ndara me matje (DMA).
- Pasaktësia e mundshme në llogaritjen e sasisë së ujit të prodhuar(93.6 % me vlerësim), vështirësitë në hartimin e bilancit të ujit, mungesa e DMA-ve, i bën jo të besueshme vlerën e volumit të ujit të prodhuar dhe të treguesit UPA.
- Humbjet teknike në nivelin 35.13 % të prodhimit vjetor konsiderohen mjaft të larta e nivele të pa pranueshme Humbjet në rrjetin shpërndarës janë 17.62% në kufi të vlerës së pranueshme, ndërsa humbjet në linjat e transmetimit prej 8.77% jane mjaft të larta dhe që duhen reduktuar. Në fokus duhet të jenë dhe humbjet nga rrjedhjet në burime apo stacione pompimi (4.97 %) pasi edhe ato rezultojnë në nivele të larta.
- Humbjet administrative 33.77% e prodhimit konsiderohen të pa tolerueshme, ato shkaktohen nga lidhjet e paligjshme në transmetim (10.45 %) dhe shpërndarje (14.23 %), si dhe mund të jenë si pasojë edhe e gabimeve në vlerësimin e ujit të prodhuar. Humbjet në nën faturimet janë vlerësuar prej 9.08% që konsiderohen të larta gjithashtu.
- Konsumi total faturohet me matje në nivelin 74.04% ndërsa 79.3 % e konsumatorëve janë të pajisur me matësa individuale, që konsiderohet një nivel jo shumë i kënaqshëm i matjes. Synimi për nivel të matjes 100% të konsumit është domosdoshmëri për reduktimin e humbjeve administrative.

Rekomandime:

- Të bëhen përpjekje për sigurimin e fondeve për të projektuar dhe zbatuar sisteme DMA në të gjithë zonën e shërbimit të shoqërisë që mundëson një monitorim, diagnostikim dhe marrjen e masave për uljen e humbjeve në sistemet e furnizimit me ujë, si dhe hartimin e një bilanci korrekt të ujit.
- Të trajnojnë vazhdimisht stafin teknik në programet kombëtare të humbjeve të ujit të organizuara nga SHUKALB dhe më gjerë, si dhe të caktojë një person përgjegjës për monitorimin, përpunimin dhe saktësimin e të dhënave të raportuara, për hartimin e bilanci të ujit për çdo DMA dhe për të gjithë zonën e shërbimit të shoqërisë.
- Duke patur parasysh që 93.6 % e prodhimit vlerësohet, nevoja për investime në ujëmatës në prodhim është e domosdoshme dhe imediate, Shoqëria duhet të marrë masa urgjente për gjetjen e këtyre fondeve nga qeveria qendrore apo burimet e brendshme të saj për instalimin e tyre në mënyrë që të hartohet një bilanc uji sa më real.
- Shoqëria duhet të gjejë fonde për të rritur përqindjen e konsumatorëve familjarë me matës që ky tregues të jetë sa më afër nivelit 100%, për të mundësuar një menaxhim racional të kërkesës për ujë, si dhe minimizimin e humbjeve të dukshme të cilat rezultojnë në nivele të larta.
- Hartimi i një plan veprimi me prioritet instalimin e matësve në shtëpitë privatë dhe kryesisht në zonat rurale.
- Në lidhje me përqindjen e lartë të mundshme të lidhjeve të paligjshme, shoqëria duhet të ndërmarrë plan veprimi për të përcaktuar sa më saktësisht bazën e klientëve bazuar edhe në bazën e klientëve të OSHEE-së.
- Të ngrihet një Task- Forcë që të verifikojë në terren rastet e anash kalim të ujëmatësit me lidhje dytësore apo klientë të paregjistruar me kontratë me shoqërinë, si dhe të kontrollohen faturimet e lexuesve të matësve.
- Të krijojë dhe të mirëmbajë të gjitha sistemet e informacionit, për të patur raportim të saktë dhe të besueshëm të të dhënave të kërkuara në lidhje me bilancin e ujit.
- Të planifikojë investime në ujëmatës për të gjithë kategoritë e konsumatorëve, për të patur konsum të matur për çdo lidhje uji që faturohet.
- Për çdo lidhje pa matës, në pamundësi për vendosjen e matësit, nëpërmjet faturuesve duhet të verifikohet numri i banorëve (certifikatë familjare) për çdo lidhje dhe më pas të faturohen sipas VKM nr.102, datë 16.03.1992.
- Të rrisë bashkëpunimin me ERRU-në për tejkaluar vështirësitë në hartimin e bilanci të ujit dhe të dorëzojë atë në kohë pranë ERRU-së. Bilanci i ujit duhet të dorëzohet çdo 6 muaj, vërtetësia dhe saktësia e të dhënave të bilanci do të vlerësohet nga ERRU si penalitet ose bonus për shoqërinë raportuese.